

Kako se travniki izsušujejo?

(Važne besede inženjerja ljudstvu v podku.)

Važno sredstvo, da se na travnikih pridobi več sena, je to, da se močvirni travniki izsušujejo. To je uvaževal tudi štajerski dež. odbor in za to že nekaj let plačuje več deželnih inženjerjev, ki imajo po ukazu dež. odbora kmetom pomagati in jim svetovati, kako se travniki izsušujejo. Ti inženjerji morajo sestaviti načrte za takoj osuševanje, potem pa tudi morajo načrt izpeljati, izvršiti. Za umno izsuševanje travnikov se deli tako iz deželnih kakor iz državnih sredstev znatna podpora.

Ker pa se v ptujskem okraju v tem oziru samo malo ali skoro nič dozdaj ni storilo, smatral je ptujski okrajni odbor kot svojo dolžnost, da opozori posestnike na to prekoristno odredbo deželnega odbora.

Na več krajih ptujskega okraja nahajamo večje ali manjše travnike, ki so premokri in vsled tega se na njih jako malo sena pridobiva. Sladka trava, ki daje dobro in vredno krmo, polagoma gine in namesto te se zareja kisla trava, mah, sitje in ločje.

Travnik se izsušujejo ali z odprtimi jarki ali s pomočjo drenažnih cevij. Zadaji način ima v primeri s prvim veliko prednosti, je boljši, zato se tisti dandanes tudi skoro izključno rabi.

Izsuševanje travnikov je v nekaterih krajih štajerske dežele, zlasti v izhodnem delu v okraju Fürstenfeld, tako napredovalo in uspehi so zelo povoljni, zadovoljujejo popolnom.

V ptujskem okraju sta letos dva kmeta pri Sv. Barbari v Halozah vpeljala drenaže na svojih travnikih in zato imajo tamošnji posestniki lepo in ugodno priliko, da se na lastne oči prepričajo o tej koristni napravi.

Podpore, ki se deluje manj premožnim posestnikom za drenažne načrte, so sledče:

1. Načrt za izsuševanje travnika izdela brezplačno kak deželni inženjer, ki je ravno za tako delo od dež. odbora ustanovljen in plačan.

2. Drenažne cevi se pripeljajo brezplačno na zadnjo žel. postajo.

3. Za delo se določi izvezban delavec in sicer tako, da posestnik mu da primerno hrano in stanovanje, dež. odbor pa ga plača. Posestnik pa mora najmanj 6 delavcev poklicati, da se delo izvrši in tiste mora seveda sam plačati.

Ako se izsušujejo z odprtimi jarki, znaša podpora 40% dejanskih stroškov. Ako se izsušujejo večji prostori, je podpora od 40–60% dejanskih stroškov.

Da se posestnik udeleži te deželne in državne podpore, naj posestnik vloži nekolkovano (neštemplano) prošnjo na ptujski okr. zastop, (oz. na svoj domači okr. zastop) in v tej prošnji naj prosi za to, da se mu brezplačno izdela načrt za osuševanje njegovega travnika in potem za podporo. To prošnjo okr. zastop priporoči in odpolje deželnemu odboru. Tukaj imate vzorec take prošnje:

Slavni okr. zastop

v

Ptuji.

Podpisani ima v katastralni občini N. zemljisko parcelo št. . . , ki je v obsegu . . . ha popolnoma močvirna.

Ker je prosilec manj premožen ali nespremožen in ne more izsuševanje svojega zemljišča iz lastnih sredstev izpeljati, zato prosi, da se mu brezplačno izdela tozadevni projekt in naj se mu dovoli podpora. Okr. odbor pa naj ga priporoča pri dež. odboru.

Mačkovec, dne . . . . Joža Draksler,
posestnik.

Mi opozarjam, naj se kmetje po Spodnjem Štajerskem k svoji lastni koristi z enako prošnjo obrnejo do svojih domačih okr. zastopov.

Zakonska reforma.

Nov vihar vznemirja ljudstvo, ki zdaj mora podpisati pole in ne vó, za kaj se gre. Na deželi in po mestih hodijo zdaj mežnerji in tercijalke po hišah s polami papirja tersiliči ljudi, naj se podpišejo, vera in kršč. zakon sta baje v nevarnosti. K nam v uredništvo je tudi prišlo veliko kmetov in kmetic vprašati, tudi pisemno smo morali več

pojasnil odposlati, zdaj pa tu našim cenjenim bralcem povemo, kaj o tej zadevi pravijo klenkalci, kaj pravi cerkev in kaj naposlед prav in zahteva duh časa in napredna sedajnost, pa sami o tem sodite po svoji pameti. — Justičnem odseku dr. zborna se že delj časa vije s tem, kako treba popraviti zastareli državljanski zakonik, ki ne odgovarja več splošnemu napredku, ne odgovarja več zahtevam razmeram časa. — § 111 in § 116 državljanskega zakonika določata, da se katoliški zakon sme le takrat razdržati, a eden izmed zakonov umre, ne se torej po novi postavi dovoli ločeni katolikom, da se smejo potom civilnega zakona zopet poročiti. — V starem testemu so Judje smeli imeti več žen, toda to je Bog čifutom dovolil, da je dal Žid lahko potepeno pismo svoji ženi, če se je morda čem zagrešila in je smel vzeti drugo. V novem Zakonu pa je po cerkvenih predpisih zakonska zveza nerazdržna. Katekizem pravi: Zakon ne more razvezati drugače kakor s smrto enega izmed zakonskih. To potrjuje tudi sv. cerkev tridentinski zbor in sv. pismo pravi: „Vsa, se loči od svoje žene in vzame drugo, prečestni in ki vzame ločeno od moža, prečestuje“ (Ld. 16, 18). — Ali zdaj je po mestih — za kmetja spremembu itak nima pomena, ker si zakon ostaneta zvesta in drug z drugim rajši potriva — veliko nesrečnih zakonov, zakonska ne razumeta, večni nemir in neznosne razumevljajo med njima in morajo trpeti vsled zastarele postave. Samo na Dunaju je nihče 50.000 takih ločenih zakonov. Mi, kateri nisemo ločeni in srečno, zadovoljno živimo v zakonu, ne čutimo vse te nesreče, ali časniki in sedišča nam poročajo o strašnih zgledih takih Vaupčenih zakonov. Sodišča ju loči, zdaj pa se nismo sme oženiti v drugi, ker še žena živi in popravljajo. Navadi živi s kako vlačugo v divjem zakonu. Žena ločena pa ravno tako. Na tisoče takih nesrečnih ljudi je primorano živeti v divjem Ščavnem zakonu, človeška narava je že, žalibog, tudi bolj k slabemu nagnjena. Taki divji zakoni vltisne možu, ženi ali otrokom iz takega divja Dragi zakona sramotno znamenje na celo. Če bi v 4., smela drugič in z drugim poročiti, bi bilo je opravljeno pošteno, in rayno to namerava ta predstavljajoča § 111 državljanskega zakonika o zakusu skem pravu. Na Francoskem, v Ameriki, dom Nemškem, celo na Ogerskem imajo že take stave in mi ne smemo reči, da bi tam potegnili radi tega bili divji ljudje, da bi tam nepravilno živeli, v „katoliški“ Avstriji je več gnible in ustreg v moralnem oziru kakor po drugod, kjer so naprej države in napredni ljudje. Nesrečnih zakonov veka je bilo vedno dosti in jih še bo. Pomota naprej oba združila in zdaj bi imela celo življenje jezikova navezana v medsebojni mrzljavi drug na druga. To bi bilo res življenje kakor v peku. Najboljši torej ločita, ker nista za se stvarjena in sedanjih svojih voljih naj si poiščeta takega družnika, ki je nju bolj stvarjen. To namerava zakonska forma in to ni niti nemoralno, niti nekrščanski. Temveč ravno nasprotno. Tako sodijo svedki prete mi je miselnii ljudje. Tu se torej ne misli vpeljati, ko postavo, po kateri bi zakonska načela trajala samo 2 ali 3 leta in potem, ako se naveliča svoje žene, ji bo lahko dal potrebitno pismo ter jo pahnil od sebe z otroki vred, s napadom na bode vzel drugo. S to postavo se nikoli zadnja ne namerava napasti kršč. zakon! Milijoni ljudi v katol. Nemčiji, Švici, Franciji itd. živéti v ločenosti, zakonih in živéti pri tem pošteno, nasprotno imamo strašne vzglede, da zakonska, ki ni stopu, za se stvarjena, jako nesrečno živita. Otudi ali močim imajo slab izgled, gospodarstvo peša, na starost bil meju čaka beračica. Za to bi se s to postavo školskih cej olajšalo zakonsko življenje, ločeni moči. Ta celočena žena lahko še prav pošteno in vzgled samozivljanja, ako se jima dovoli poiskati si primeri bi ne tovarša. Tako je cela stvar. Tu imate na važnosti klerikalcev in modernih ljudi, sodite sami tako tem. Prav neumno pa je, da se sili tudi obdora leži delu temu? kmetu storilo

Dopisi iz Štajerskega

Popravek. Uredništvu „Štajerca“ v Ptuju mogočno Sklicajoč se na paragraf 19. tiskovnega zbornika nazadnje dne 17. dec. 1862, drž. zak. št. 6, ex 11

zahtevam z ozirom na dopis, objavljen pod zahajevjem „Iz Podsreda“ v št. 3 Vašega lista, da sprejmete v zakonitem roku na istem mestu in z istimi črkami nastopni stvarni popravek:

Ni res, da jemljem za previdenje bolnikov 2 K, res je pa, da za previdenje bolnikov ne jemljem ničesar ter bolnike sprevidim zastonj.

V Podsredi, dne 7. srečana 1906. Matija Vaupotič, župnik.

Popravek. Uredništvo „Štajerc“ v Ptuju. Sklicuje se na § 19. tiskov. zakona z dne 17. dec. 1862, drž. zakona št. 6 ex 1863 zahtevam z ozirom na „Op. uredništva“, objavljeno pod zahajevjem „Popravek“ v št. 5 na str. 3. Vašega lista, da sprejmete v zakonitem roku na istem mestu in z istimi črkami nastopni stvarni popravek.

1. Ni res, da podsredški Held ima dva želode, to se pravi, da veliko žre; res je pa, da v Podsredi Helda ni. 2. Ni res, da je trditev podsredškega-tiča lažniva; res je pa, da je trditev podsredškega župnika Vaupotiča „popolnoma resnična“. 3. Ni res, da je . . . . tič v Celovcu pri škofu beračil za sprejem in za miločino ter je moral od škofa oditi z dolgim kljunom ter moral preko koroške meje pobrati svoje žegname kremlje; res je pa, da . . . tistega tiča ne poznam, da nisem, hvala Bogu, še pri nobenem škofu beračil miločine ter da nimam kljuna in kremljev. 4. Ni res, da je Vaupotičeva sestra pri kaplani Vaupotiču v Dramljah porodila in otroka zakopala v kaplanjski kleti; res je pa, da od 10. kmovca 1897 do 5. srečana 1901, ko sem bil v Dramljah kaplan, ni nobena ženska rodila v kaplaniji in otroka zakopala v kaplanjski kleti, kar bode Štajercu dokazala sodnja. Res je tudi, da nisem babica.

V Podsredi dne 11. sušca 1906. Matija Vaupotič, župnik.

Op. ur. No Matija, si zdaj zadovoljen s popravkom?

Od Sv. Jurija ob Ščavnici. V št. 6 Štajerca smo brali o zahtevi nemške šole v Sv. Juriju ob Ščavnici. Ta zahteva je tako koristna in za to tudi mislimo, da Duhovčani tem željam vstrežejo, ker imajo dovolj šolskega poslopnja na razpolago. Dragi starši, boljše je, da se vaš otrok zadnja leta v 4., 5. in 6. razredu nemščine uči, kakor da je oproščen. Starši, za svoje otroke odločno zahtevajte nemški poduk, to bo veliko koristilo vaši deci in vam samim, veliko bolj kot Nori dom in čitalnica.

Op. ured. Občine, posnemajte ta poziv in potegnite se za nemški poduk v šoli. Obrnite se na višje šolske oblasti, ki vam bodo gotovo ustregle. Znanje nemškega jezika je premoženje za vašega otroka. Časi zahtevajo naprednost človeka in tisto si vaša deca pridobi le v dobrini napredni ščeli na podlagi nemškega podučnega jezika.

Iz Podlož pri Ptujski gori. V eni prejšnjih številki si nam, dragi „Stajerc“, poročal, da je naš sedanjši okr. odbor sklenil graditi cesto skozi Podlož in Sesterže do nove slovenebistiške ceste, ki so jo že lansko leto začeli graditi. Ta novica je nekega klerikalnega tepeca tako pretresla, da ga je namah začel krč viti. Ko pa mu je malo odleglo, skoval je precej dolgo klobaso samih laži ter jo poslal mariborski cunji, ki itak nima večjega veselja na svetu, kakor če more naprednomisleče gospode, pa tudi kmete napadati in obrekovati. Poprej, ko so bili nazadnjenci v okr. odboru, je bilo po njegovih mislih vse dobro, ker so znali baje „vrlo gospodariti.“ Lej ga, lej! Zakaj pa nisi, ti opravljivi dopisun, zapovedal slovenebistiškemu okr. zastopu, da začne graditi novo cesto od poldnevnih ali mosteckih strani proti Sesteržam, katero bi bil moral ptujski okr. odbor potem zvezati s školsko-pragersko cesto proti polnočni strani? Ta cesta bi bila vodila samo čez Sesterže, torej samo čez eno vas. Mi tukaj ne ugovarjamo, da bi ne bila dobra ta cesta, toda veliko večje važnosti bode cesta, katero so določili gospodje tako slovenebistiškega, kakor ptujskega okr. odbora od zahoda proti izhodu, ker v tej smeri leži devet vasi. Dragi kmetje, kaj porečete k temu? Ali ne želijo gospodje v okr. odboru kmetu res pomagati? Že lansko leto se je dosti storilo kmetom v korist. V enem letu pa ni mogoče napraviti in popraviti, kar je prešnji nazadnjaški okr. odbor toliko let zanemarjal!

Ako bi ti, dopisun, imel le betvico pameti v svoji puhli buči, potem bi z velikim glasom za-klical: „Živelj gospodje sedanjega ptujskega in slovenebistiškega okr. zastopa!“

Dopisi iz Koroškega.

Iz Rude pri Velikovcu. Dne 2. marca je začelo goreti pri kmetu Sumritschu „Na bregu“ pri Grebinju. Prostovoljna požarna bramba iz Rude ja takoj hitela pomagat. Ali vreme je bilo blato in vsi gasilci niso se mogli peljati z brizgalnico. Slučajno so zagledali na njivi farovškega hlapca s konjem ter ga naprosili, naj jih odpelje k požaru. Ali zato jih je doma skupil! Naš župnik Volaučnik je ga ozmerjal, če: „Ali misliš, da jaz imam konje za to, da liberalno požarno brambo okoli voziš?“ Zraven mu je župnik tudi žugal, da ga nažene iz službe. Hlapec si je to vzel k srcu in dva dni ni šel h kosi. Naposled je ponj župnika poslal s pozivom, naj se le vrne v službo ter se izgovarjal, da je naglojen, naj vse to ne jemlje za resno. Ob enem je dal hlapcu krono, naj si zvečer priboljša. Far ne pozna usmiljenja do bližnjega, tudi ob požaru ne.

Zihpolje pri Celovcu. Ne zamerite mi, da vam nekaj sporočim iz našega kraja. Pred kratkim mi je slučajno prilenil v roke tisti celovški listič „Mir“, ki že delj časa ima denarno naduho. Že poprej sem dostikrat slišal, kako se ta ubogi listič zna hvaliti in lagati, ali zdaj sem se o tem še sam prepridal. V št. 8 z dne 22. febr. je bilo nameč sledče: „Kotmaravas. Zborovanje Ciril-Metodove podružnice, ki se je vršilo dne 4. februarja, je bilo vkljub slabemu vremenu dobro obiskano. Toliko ljudi je bilo, da se je kar trlo!“ — Oh ti lažniji Dravc, kako ti ljudi farbaš! Nekaj radovednežev je res prislo, ali ti se niso prav nič ogrevali za to društvo. V istem članku se tudi bere, kako so poveci iz Hodži lepo peli in kako so celovški tamburaši ubrano igrali. Tega pa ta listič nič ne pové, da je bilo večjidel le nemško petje in da so ubogi tamburaši morali kmalo pobrati šila in kopita ter hitro odrinitti, čnosukueži pa so jo popihali brzih nog za njimi, tisteža čeleznega „Cirila“, v katerega so nametali nekaj grošev, so vzeli pod pazduhu, ker je siromak ves opešan. In kaj se je na tem zborovanju vse klobasarišlo! Res, spoznali smo, da ti klerikalci si ničesar bolj ne želje, kakor da bi šol ne bilo, in ako že so, naj bi bile po njih kopitih. No, pri nas je za klerikalce že prepozno, peska v oči si ne pustimo več metati, mi smo prepričani, da svobodna in napredna šola je bogastvo človeka.

Iz Grebinjskega Kloštra. V nedeljo dne 11. marca je bil pri nas klerikalno-politični shod, ki ga je sklical naš fajmošter. Po pridihi je popabil vse nad 24 let stare moške, naj pridejo v obilnem številu, da bi se protestiralo proti volilni preosnovi. G. župnik je bil edini govornik. Shodu je predsedoval kmet Nedved, zapisnikar pa je bil naš mežnar, katerina pustni pondeljek pobira klobase za to, da po leti zvoni proti hudemu vremenu. Govornik je razlagal, da je baje slovenščina v nevernosti in da bi bil slovenski Grafenauer v drž. zboru gotovo rešil koroške slovenske klerikalce te useode. Seveda, je župnik tudi naša sedajna poslanica Pleschitschniga in Saifritza grdo napadal. O Saifritzu je trdil, da je on tako zadoljen, da še žlica ni njegova in da zategadel tudi v drž. zboru govoriti ne sme. To je prav očitna in predzrna častikraja. O celem govoru, g. urednik, mislim, mi ni treba poročati, saj tako veste, da vsebina ni bila druga kakor hujskarija in znana zagrizenost. Dovolim pa si tu dvoje vprašanj: 1. Ali je to poklic duhovnika, razširjati tako sovraštvu na političnih shodih? Kaj si moramo misliti: na kanceljnu priporoča ljubezen do bližnjega, v gostilni pa tako grdo napada nenavzoče ljudi, ki se mu ne morejo braniti, ne morejo ga krepko zavrniti in postaviti na laž, ker jih tam ni! 2. Ali je g. župnik govoril resnico, da je Saifritz tako zadoljen, da v drž. zboru ne sme govoriti? Prosimo za odgovor. Več faranov.

Najnovejše politične vesti.

Ogrsko. Tam so zmiraj stare homatije in zmešnjave. Štelung tam ni, kmetje nočejo plačen-

vati davkov, češ, saj ni postavne vlade. Vlada pa vse povsod odstavlja ji neljube urednike in nadomešča jih s svojimi komisarji. Kjer je prej zadočal en urednik, je zdaj po pet takih komisarjev. Tudi časopisje se ostro preganja. Ministerstvo notranjih zadev je zaukazalo, da morajo biti časopisi eno uro pred odsodhom vlagov na pošti, da jih utegne pregledati in zapleniti.

Državni zbor. V zbornici se je do 23. marca vršilo tako imenovano prvo branje volilne preosnove t. j. splošno se je razpravljalo in govorilo za in proti temu predloženemu načrtu. Veliko odličnih poslancev se je zglasilo k besedi, vsaka parlamentarna stranka je odposlala najboljšega govornika, ki je obrazložil njene zahteve in želje. Konečno je zbornica odkazala vladni načrt, ki se bo jako spremenil, posebenemu odseku 49 članov. Dne 23. marca je začela zbornica razpravo o zakonskem načrtu glede včetve aktivitetne doklade v pokojnino in jo je nadaljevala tudi v torek.

Turčija. Turki še zdaj neusmiljeno pestijo in morijo kristjane, zato se bolgarski vstaši v Makedoniji upirajo turški krvolčnosti in zdaj v spomladi hočejo z bombami pomoriti vse konzule (zastopnike trijih držav) v raznih turških mestih ter tako prisiliti velesile, da se odločijo enkrat resno se lotiti uprave macedonskih razmer. Toda — sila ni mila!

Srbija. Konečno se je doseglo začasno sporazumljene z Avstrijo in s tem je konec carinarske vojne. V Zemunu, na zadnji avstrijski postaji ob srbski meji, je bilo nad 500 vagonov avstrijskega blaga, ki je bilo namenjeno v Belgrad v Srbijo, a ni moglo preko meje, ker je Srbija naložila visoko carino na vse blago, ki je prihajalo iz Avstrije. Zdaj je to napeto razmerje odjenjalo. Iz Srbije se zdaj sme takoj izvažati k nam meso in perutnina, živa živila pa le od časa do časa. Definitivna pogjanja za stalno pogodbo so se pričela zadnji pondeljek.

Rusija. General Steselj, ki je branil Port-Artur proti Japoncem, pride zdaj pred vojno sodišče, češ, da se je en mesec prezgodaj udal Japoncem. — General Kuropatkin, glavni velvilk ruske mandžurske armade, za zdaj še ne sme priti in Petrograd ter živi na posestvu svoje matere v psovski guberniji. — Na Ruskem se tudi zdaj še puntajo celi regimenti in Rusija bo še doživela dosti krvavih dni. — Angleški časnik „Daily Express“ je dobil iz Petrograda sledče poročilo, kako so bili nameč v pobaltiških pokrajini kaznovani puntarji. Od 14. decembra lanskega leta do 14. februarja t. l. so russki uradi dali obesiti 18 oseb, 621 jih je bilo ustreljenih, 251 je bilo kaznovano z nagajko (karabačem). V celi evropski Rusiji je bilo v januarju t. l. s smrtno kaznovano 397 ljudi. To so grozovite razmere!

Strašna nesreča v rudnikih na Francoskem. V Courrieres na francosko-belgijski meji se je dne 10. t. m. pripetila velikanska nesreča, v premogovih rudnikih so se vneli treskavi plini. Zgorelo ali zadušilo se je nad 1200 rudarjev. Trupla, ki so jih dozdaj mogli najti, so ožgana, da jih ni mogoče razpozнатi. V globočini 300 m so našli kup mrljev, ki so jim bili udje odtrgani od trupla. Iz oddaljenih rudnikov se je čulo ječanje in stokanje, ali nihče ni mogel siromakom pomagati, ker je bila neznašna vročina in strupeni plini so napolnjevali vse preduhe. Nekateri delavci, ki so jih potegnili še žive iz jam, so same groze izgubili govor, nekateri so oslepeli, drugi oglušeli. Nemški delavci iz Vestfalskega so prišli vsled posredovanja nemškega cesarja Viljema II. na pomoč ter so pogumno reševali ponesrečene tovarše, dokler se je dalo. Rešilna akcija se je v rudniku vstavila, ker je vsled nevarnih plinov in smradu od konjskih in človeških trupel vsak nadaljnji poskus za rešitev nesrečnih nemogoč. Pretekel bo še najmanj en mesec, preden bo mogoče vsa trupla spraviti iz rovov. Nad 6000 osirolih otrok je ostalo za ponesrečenimi rudokopi. Po raznih mestih se za nje pobira, mesto Dunaj jim je poslalo 10.000 K. Vsled te nesreče je tudi med sorodniki veliko žrtev, mnoga oseb je namreč zblazneno, tako na pr. neka žena, ki je izgubila vseh 7 sinov. Veliko nevoljo je obudila izjava rudniškega nadzornika Morina, ki je povedal, da je